

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ИЗДАНА ОТ 1900 ГОДИНА

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА ХСVІІ, БРОЙ 19

СОФИЯ, 6 - 12 МАЙ 1996 г.

ЦЕНА 10,00 лв.

† Врчански митрополит ИГНАТИЙ

43 ГОДИНИ ОТ ВЪЗСТАПОВАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПАТРИАРШИЯ

Ваши Свещейство, Ваши Високосвещенства, Ваши Пресвещенства, досточтими отци, брати и сестри, Отгаван светата и достойно за възхваляване в религиозно съблюдаваната от 43 години насам календарна традиция всяка година на паметни 10 май Св. Синод, свещенослужителите и православното изтъпление, вярващите на Българската православна църква да ознаменуват с богослужби и чествани поведната годишната от възстановяването на Българската патриаршия. Това е така, защото се касае за едно историческо, всенародно събитие с изключителна важност в живота на родината на св. Църква. Става дума за най-важния от шест века акт в българската църковна история – възвръщането на древнопатриаршеското достойнство на автокефалната самоуправляема Българска православна църква – Патриаршия, която "е неотделен член на едната, света, събрана и апостолска Църква" (както гласи чл. 1 от Устава на БПЦ). Отгаван светата на Църква се радва на пълно международно православно признание. Тя влиза в каноническо и екарактен общение с всички сестри – поместни православни църкви. Разгърна успешна пастирска мисия, както и външна – междуцърковна дейност, целяща православно утвърждаване и православно свидетелство. С изключително големи заслуги и приноси за това се отключва патриаршеската димсия – високосвещенство първостепенителя на БПЦ блаженнопочитаният Патриарх Кирил и неиндрасвещаният кириарх Негово Свещейство Патриарх Максим.

Азбучна истина е, че в неслोकният летопис на изменлиите стоплетия Българската патриаршия бе връх съвлетия на религиозния и националния живот на българския народ. Православният клир, който жертвено водеше и утвърждаше народа ни през Първото и Второто българско царство – през тажмската петкована нощ на турското робство, през възрожденската епоха и в освободена България, се оказа на светия висота и изпълни големия си дълг за жертвено носене на кръста Христов. Сам Бог, Възвръщай разпоредник на човешките и историческите съдбини, съдействаше на това църковно свято дело в духа на апостолската отсуда: "Нито кой сида е нещ, нито който ползва, а всичко е Бог, Който прави да расте" (1 Кор. 3:7).

Когато по достойнство отбелязваме и анализираме такива изключителни дати, явления, етали и актуални задачи на Православната църква у нас в това особено тревожно време от края на ХХ век, от само себе си се налага възроств – дали външностороничните събития в БПЦ са в унисон с вътрешното духовно състояние и признание на светото Православие.

За нас, четата на древноапостолската по приемство Православната църква, основоположно значение има твърдата ни вяра, че поначало Църквата е установена от Господа Исуса Христа общност от вярващи, които постигат спасение чрез изкупителното дело на Богочовека под ръководството на боготворената Иерархия, чрез богослужбата с едним тажмично "Но Православият църковен означава предимно православно по вероизповеднически въпроси, а след това правилия прослава на Бога) в нешто повече от видирата му страна на институция, организация, Истинската Църква – това е мистичното общение на нейните членове с Невидимия Плавя – Исус Христос. Тя е нов живот в Христа, движим и възгаран от Светия Дух. Идеалът на св. Православие е да се постигне тажмично, както се изразява Апостолическият епископ от II век св. Игнатий Богоносен, богатството на Православият извира от апостолската приемственост, Священото Предание, древнохристиянската традиция, авторитетата на св. отци и непрекорното значение на вселенските събори.

В нашето време на изпитания и трусове се чува утвърств – независимо от това дали и заслужим, или не. "Да Православие е истина, правото, истината, че в истината". Споделяйки отговор трябва да се търси по посока на прилагането на дело на възвръщаните истини и изживявания на вселенското Православие в личен и църковно-обществен план. Православните истини и ценности не са сухи формулировки, запелгана в църковна книга, а са духовни начала, изпълнени с евангелска благодат, тъй като имат приложен характер.

На стр. 2

Тропар, гл. 4

Кирил и Методие богомъдрни, като равнин на апостолите и учители на славянските страни, молете Владиката на всички да утвърди славянските народи в православане и едномислие, да учини светата и да спаси нашите души.

БЕЗ ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

Вече втори месец "Църковен Вестник" не може да излезе редовно поради липса на средства. Централното църковно ръководство наистина изпитва сериозни финансови затруднения. Опитил му да си възстанови собствеността върху синодалния производствен комплекс в Ишачици (известни с ономната си дейност като "свещилоушницата") беше престъпно препристъпано от прокурори, служещи не на работата, а на интереса. Проръжава възкъланолото паливане на изоставената пог социалния минимум запалта на свещеници и служещи в системата на Църквата. Не е тайна, че и това с една от причините да няма достатъчна прилож от малко хора за излизане изтепери работни места в тази система, макар че безработицата навис се повишава ежесечно.

На фона на всичко това се трябва да се изтъкне издръжливостта на работещите в редакцията на ЦВ, които запалта нямат нищо общо с журналистическите въз-

наражения в другите издания. И все пак те стоим на поста си, рабват ни с усмиване, че за православна християнска проблема, осъществяват на много хиляди хора у нас (далеч повече от означаваните екеземляри, защото ЦВ мжано се от ръка на ръка и жиава се четел!) умеха и наладя, поука и дълбоко претемление. Те съхранят материални, рогактират, сами пишат, подготвят брошевете и... чакаат койко да им помогне, за да за отнемчат.

Някои храниоци (както "Св. Александър Невски" в София, "Св. Богородица" в Бургас) подкрепиха благодородното дело на охионата на БПЦ, но дарителите средства бързо се изчерпиха. Спосраеността покливане на харишната сполучливост на охи екеземляри ЦВ галещ надръжват 20 лв. От друга страна, редакцията губе рубли, че не повишава цената на Вестника, защото то се купува откъм изключително от безвизири хора.

Истината е, че богатите хора у нас не се интересуват

ПОХВАЛНО СЛОВО ЗА БЛАЖЕНИ КИРИЛ И ЗА ПАНОНСКИЯ АРХИЕПИСКОП МЕТОДИЙ ОТ СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ

НА СТ. 4

ГЕРГЬОВДЕНСКИ ОБИЧАИ – народни пролетни празненства по случай празника от еп. Иларион

НА СТ. 5

БЪЛГАРО-ГРЪЦКО ПОКЛЮНИЧЕСКО ПЪТУВАНИЕ В РОДОПИТЕ

НА СТ. 6

125 ГОДИНИ ХРАМ "СВ. ГЕОРГИ ПОБЕДОНОСЕЦ" В ЗЛАТОГРАД

Разказ за храмовия празник

НА СТ. 6

от вярта и църковна проблема, на която основно служи ЦВ. От бешите тук какво да поиска? Така кръстван на паричната безизходна се заблара. На този фон естествено възниква въпросът: може ли БПЦ без охион? Този въпрос има един-единствен отговор: не може!

Без църковен Вестник една църква не може!

Без църковен Вестник вербащата също не могат!

Без църковен Вестник ние се връщаме в безприемствеността на отминали векове и спом.

Затова нека всеки, който може, се замисли и помогне! ЦВ не може да набура средства от реклами на краи, койко и застрахователни дружества. Но ЦВ ще приеме всяка претемната за помощ ръка. Не е срамно да искаш и да получиш помощ за сватбата си дело. Срамно ще бъде да спере да се извърта един башо споделящ Вестник и то "Църковен Вестник"!

Иван ДИМИТРОВ

ГЕРГЬОВДЕНСКИ ОБИЧАИ

БЕДИН ОТ най-естествените у нас и въобще в Православната църква свети е св. великомъченик, дедо, Победоносец и чудотворец Георги. Живял е през 4 век по времето на последния и най-страшен гонител на християнството император Диоклитян (284-306). По време на това дете той бил възпитан във вяр и благодатно от родителите си. Бащата пострадал като мъченик за Христа. Св. Георги възлязъл в рововете на войската и бързо се отличил като храбър. Бил стрелец, крадец, представителен. Заради своите духовни качества – доброта и благородство, той бил издигнат на голем пост в двореца и мюкар и млад, станал член на двора си. Когато императорът издал заповед за преследване на християните, св. Георги смело го изобличил за тази наредба. Императорските служители се опитали да го убият да се отрече от вярата си и след като не успели, го подложили на страшни мъчения. На зъбното колело отстригали талото му. Облян в кръв го хвърлили в тиня, но го чудесен начин раните му заздравели. Бог постоянно го укрепявал. Хвърляли го в яма с негасена вар, но той излязъл оттам невредим. Облудил го в обухи с остри вощени отвори и го принудили да ти ча по улиците на столицата Никирида. Най-после бил осъден на посичане с меч. Захарию Александра, както и висшите чиновници Анатолий и Протолов, видяйки как мъченикът понася страданията, изповлявали вярата в Христа, след което и те били осъдени на смърт. И така, св. Георги като храбър във войската се показвал и храбър Христов воин. За това бил надарен с дар на чудотворство. Записани са много негови чудеса, които са ставали през вековете – стават и днес.

Като образец за всички воински качества – храброст, доблест, достойнство и благородство, той е небесен покровител на войните. С вяра в молитвено-то му застъпничество, от древност по села и градове в негова чест се издигат храмове и манастири. На него е посветен българският Зографски манастир на Атон, Поморийският на Черно море и много други.

Паметта на св. Георги у нас се чества с особена тържественост, свързана с хубави народни обичаи. Дният на св. Георги съвпада с ранната пролет, което още повече допринася за тържествеността на празника. Празненството започва от предния ден. Младите отиват в гората, насичат буюки клони и донасят за опичане на домовете – порти, врати и стени. Стопаните земеделци отиват на житните ниви, токущо покълнали, и забиват буюки клони по средата на посевите, прекръстват се Господ по молитвите на св. Георги да направи "да забучат" – да израснат буйни златни класове и другите посиви да дадат изобилен плод.

Забиват ги тържествено камбаните, младите девойки излизат на улицата пред дома да помат път, възвратните къщи запалват кандилото да блести пред домашната икона.

Привечер, особено по балканските и подбалкан-

ските тераси и села, на пътните врати към украсата от буюки клони се прибавя разфалдан фал, люляк и други цветя. Когато падне мрак, запалват сред зелената украса на вратите вощици, та по молитвеният на св. Георги през цялата година в дома да има светлина на радост, мир, живот, здраве, изобилие на земните плодове и добро преуспяване във всяко благодарно дело. Каква тайнствена се чувства в настъпващата нощ при светлината на свещите сред цветята!

Орещадите се по улиците хора се честват празника и се поздравяват: "На помощ св. Георги да ни бъде! По молитвите на св. Георги Бог да ни пази." Използват молитвите бели перденца на прозорците в полярника се вижда как по къщата блибуват кандилата пред украсена с буюка зеленина иконата.

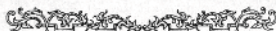
Срещу празника привечер мюзика опичват с венче от свежи пролетни цветя розата на анета и ги водят при свещника в църковния двор. Със запалена свещ той протича по-молитвеният – по молитвите на св. Георги това агне да бъде "обор", обичаено за здраве през годината, за успех в стопанството, отада да се мнжат и всичко у дома да се весели. На самия ден Гергьовден след църковната служба род-

нински и близки семейства се събират на обща трапеза, обикновено навън в полето на зелените поляни. А дето има сборове, свързани обикновено с храмоте празник, посветен на св. Георги, се правят общи трапези – наредени на дълга лехи по евангелията на полето. В голем котли се варя агнешкото месо и на буюка шума се поднася на трапезата печено агне. Традиционните бълчици с вино и ракия, оичени със здравец и буюка шума, се превърнали от ръка на ръка. Трапезата почва с молитва на свещника или, ако няма такъв, най-почетният от старите прочути молитви.

Чешми, кландени, бунари по селата се опичват с буюка зеленина, на бакърите пъгуни отвори се поставя буюка шума.

Младите се кичат също с буюка шума. За здраве на тоя ден цигарито изнемаващо се жидит със стрях зелена коприва и килит имониците, като ги запалват с котли студена вода. Попият се на полки по дървета. По пшадци и по улици на кантари, оичени със зеленина, се теглят – проверват телгото си с пожелание: "Здрав дух в здраво тяло – до години да до амина".

† Трапезолакс епископ ИЛАРИОН

В ДЕВИН ПО ГЕРГЬОВДЕН

В християнската иконография св. вмчк Георги се изобразява възрастен бял кон, а ръка с дълго копие, забаво в устата на чурвичко. Според днешните, след необикновено събитие всички жители на град Бейрут в Ливанската планина и околността приемат еднодушно Христовата вяра. Със тази победа над едностранна змей и показаното мъжество по време на мъченичата св. Георги е наречен Победоносец и е приет за покровител на войниците.

Рано отриман на 6 май пред църковата "Свети Йоан Рилски чудотворец" в Девиин г-рстина военна лека кола, за да отведе оттам Тодор Веселинов в близкото село Върбове за отпускане на празничната св. Лутурия в местния храм, носещ името на св. Георги Победоносец. Там биха дошли Богомолци от селото и околните махали. На Гергьовден по стара традиция се зверчат в родното място всички хора, живещи в различни краища на страната. В осем часа сутринта църквата се изпълни с хора до краен предел. Светлата всички кландени бяха запалени безброй асценции пред олтара. От малките пламъците заблестяха образите на християнските православни свети по иконостаса, нежно обградени с дантелини бети перденца.

Свещеникът отслужи празнична св. Лутурия в съслужение с малък църковен хор, петкобеще за благодатност и здраве, ланихида за мървите. Накрай освети християнските курбани, връщи в мърсия бакъри отъвъ, за да похвалат всички на възражния храмоте празник...

Отец Тодор се извини, че не може да остане за трапезата в църковния двор, защото трябва да почете военния парад на полината пред девинския параклис "Св. аимк Георги", където бяха строени войниците от Н-ското поделение, заедно с много гражданци. Свещнослужителят подрава присъствиците и отслужи тържествена Лутурия и водосвет – в благости мърдик и пред свята икона. Командирът на поделението пожелае хубав празник, здраве и радост на младите войни, а митицата на град Девиин ч-д Силвия Юркова гостоприемно покани огромното множество на игрището до реката, обрасло със зелена трева. Там беше подготвена празнична трапеза, весела художествена и спортна програма за родолюбците жители.

На 7 май започна възстановяването на другия параклис край града, носещ името "Свети Дух", който ще се провикне на предстоящата му храмоте празник.

"Христос воскрес!" – рано сутринта младото войничко шюфур поздравя оттам Тодор и съпровождащите го църковни служители.

Вистинно воскрес! Възкръсна е Христос, възкръснало е и българското Православие, години наред подтикано от безбожния режим. Но пошото свършил! Залочна нов ден! И възкръсна християнството в Родопна планина, със силата на кръста Христов! Да бъде и пребрее!

Вилан ГЕОРГИЕВ-КОРТЕЦКА
сп. Девиин

КАТЕХИЗИС

вякво и за Негови разум, е недостойн за човешкия ум.

4. Всемогъщността на Бога

Бог е всемогъщ т.е. има неограничена сила, може да направи всичко и въдвръщат небесата и земата. Той е всемогъщ и в Свещеното Писание. В Писанието е казано: "Зная, че Ти всичко можеш, и нищо не е невъзможно за Теб" (Иов 42:2) по превода на 70-те – блр. Друга де се подчертава, че: "У Бога няма да остане безсилна на една дума" (Исх 13:7), т.е. не е невъзможно за Бога нищо "чуждо и нечуждо, а всичко" "всичко с мощното Си слово" (Евр. 1:3).

Всемогъщността на Бога се изразява с думата "всичко". И трябва да се подчертава, че всемогъщната сила на действие, независимо от всемогъщната вяра се подчинява на волята на Бога поради личния характер на всемогъщността природа. Св. Иоан Дамаски подчертава, че "Бог, от една страна, може всичко, което пожелае, а, от друга, не пожелава всичко, което може, но зашто може да унищожи света, но не го желя", т.е. Бог може толкова, колкото може да пожелва. Силата на Бога не се разширява повече от волята

Му. Единствената граница, която силата на Бога не може да премине, е неестествено, разумно и нравствено невъзможно. Такова нищо Той не може да пожелае, нищо да го извърши. Това ограничение на всемогъщната сила не е вълега на Бога, а на безграничната сила, на всемогъщността. С други думи, Бог в никоя ситуация не може да извърши и да осъществи нищо, което е противно на природата Му, просто понеже е невъзможно за го пожелае. Блажени Августин обявява, че Бог "е всемогъщ и затова не може да си каже, нищо да извърши, нищо да обърне". В Свещеното Писание се подчертава, че Бог е невъзможно да излъже и да се отрече от Себе Си. "Не е възможно Бог да излъже" (Евр. 6:18). Той остава верен, защото не може да се отрече от Себе Си" (2 Тим. 2:13).

5. Светостта на Бога

Бог е свят, понеже се отвръща от лошото в света и желяе само доброто. Давид казва: "Свят си, Господи, и члуди си Твоите дела". А другите казват: "Свещеното Писание рече се говори, че никой не е тъй свят като Господ и никой не е тъй праведен като нашия Бог. "Нима друг свят, освен Тебе, Господи"

(1 Цар. 2:2). Думата "свят" означава съгласието на волята с нравствения закон, с нравствено съвършеното, доброто. Светостта на Бога е своето, при което волята на Бога се отделята напълно от доброто.

Съгласно Свещеното Писание Бог е свободен от всяко нравствено несъвършенство, обича доброто и справедливото и се отвръща от злото и покърнотото. Бог е свят по Своята природа и е извор на святост, от която всички се освещават.

6. Справедливостта на Бога

Бог южа хората да вършат само доброто, благодатно. Всички, които се противопоставят на волята на Бога и вършат зло, са запалени от всемогъщното неказание. Това го изказва справедливостта на Бога защото да се възнаградят и пошете да се наказат. Справедливостта на Бога показва отношението на всемогъщността святост към човешките и се проявява в налагането на нравствения закон.

Справедливостта на Бога произтича от светостта Му. Бог е абсолютно ведлив и безгрешен. В Писанието се определя като: "Судия праведен и крепък" (Пс. 7:12), защото "Господ е

праведен и обича правдата" (Пс. 10:7) и че Той "ще суди всепола по правда, ще отсди народите справедливо" (Пс. 9:9). А както е справедлив като Законодателят, Бог ще е справедлив и като Судия чрез Свои Служители, на Когото е предаден "вечния съд". Бог суди справедливо, обективно и безгрешно. Не проявява слабост и неказание към никого. Судия човека според делата му. Прояви на Божията справедливост ще срещат много пъти в този свят, колкото и да е "чужда", че злото делата безнаказано. Справедливостта на Бога ще възвръщават в другия живот. Благот и добродетелният човек ще се радва на вечния живот, а лошият ще получи вечното наказание. Това ще бъде възстановяване на нравствения порядък и хармония в света.

Следва

СВЕТЛОТО ЕВАНГЕЛИЕ

Продължение от бр. 18

Въплъщението си биде सर्वоткровенно чрез спазването на Дух Светия. Святи Божии чед се възплът в Дева Мария от Светия Дух. (3 член от Символна вярата).

Силата на Всевишния щя те осени – 35 ст.
Силата Божия ще извърши снова, както по човека си, както невъзможно. Той ще освети човека пълн и кръв, за да се роди бже гръх. Ще освети човека щяло, ще разведе с хората, немощта на плътта, но чрез силата Божия ще предводе пороните склонности и ще създаде чист втори Адам. Како Творец, който е създал цялата мъртвата природа, сега Той ще обнови умъртвения от грехове човека душ. Бог можи и от камъците да направи чед на Авраам (Пук 19-40). Когато Бог пожелва, извади се редеят в природата. Божият Сим възкръсна талото Си от Давида, не от ангели, а от потомството Авраамово приема Своето естество. Той бе дължен да прилича по всичко на нас, братята, за да послужи за очистване греховете на народа (Евр. 2:17). И блажен е онзи, който види в лицето на Исус Невесния Отец (Ионк. 14:9-11). Блажен е и онзи, който е повярвала, понеже ще се обиде казано и от Господа (Пук 1:45) – казва Елисавета на Майката Божия.

Ст. 36-37. Иже и Елисавета, твои сродница, наричана неплодна, и тя зачена си в старините си, и о вече в шестия месец; защото у Бога няма сила, и о вече в шестия месец.

„За да я види, ангелът ѝ сочи сурата нейна сродница Елисавета, която ще бъде майка, макар че и за нея по човека ще изглеждащото това невъзможно. За Бога не остава безсилна ни една дума.“
Ст. 38. Иже рабинята Господня, нека ми бъде по думата ти – отговор се дава. След разяснението на ангела тя вече не пита нищо. Не търси доказателства и обяснения. В смирение и послушание приема волята Божия. Иже младостта и светостта на Майката Божия. След всемошците думи на Бога Творца при създаването на света „Да бъде“, от никое друго място не е използвана начална и с толкова богата последни думи, както съществено спомо на св. Богородица: „Нека ми бъде!“ Сега Божествено с целта Си святост и пълнота явява в сферата на грешното човечество. При творчеството Бог промени и усъвършенства материята. Сега Сам явява в материално тяло, за да ни обожави. Човекът става по този начин по-достойни и от ангелите. Наистина ангелите „гледат лицето на Бога“, но те само се доближават до Него. А човешката майка дъщеря става „по-широка и от небесата“, тя има в утробата си Творения Бог.

Човекът ето се превляна пред този велик Божий промисъл и чудно дело. Християните в явл свет път започват Божията Майка и чрез нея търсят Божията закрила. В чест на това събитие в Назарет, на мястото, където архангел Гавриил благовести на Дева Мария, бил издигнат в IV в. храм. Сега там има манастир, който се посвещава от хиляди поклонници. Неговата първа и велика Мисва. Мисва обхваща цялото бедно жилище на Девата. Полам нагрес-

твен образ на Благосъщението щери над всичко в храма. От лявата страна на олтара няколко широки стълпала от бял мрамор водят в скалата, в която се разположили три неголеми стаи. Тук в устрон олар и горят няколко наугасими лампади. Тие хвърлят тайнствен отблясък на осветения готидум. Надпис с големи букви: „Иж Словето стана плът“, говори с кратки думи за станалото на това място събитие. Над престопа се издига голяма икона на Благосъщението. Вази с бели лилии (цветето, което било дарено от Гавриила при Благосъщението и означавало чистотата) стоят на престопа и в неговето подложник.

Блаженна си ти, Майко Божия, че си имала майката утроба и си станала начална на нашето спасение (протир на празника Благосъщението).

СВ. ДЕВА МАРИЯ ПОСЕЩАВА ЕЛИСАВЕТА (Пук 1:39-56)

Необикновена била радостта на чистата Дева от Благосъщението. Тя изживявала своите чувства и мисли до този момент само в общение с Всевишния и ангелите. Но сега се изжурвала от близък човек, който ще я разбере. Изживяването ѝ било така несомнено, че тя не можела да премълчи случилото се. Не смела да сподели за благосъщението на ангела с Иосиф, който занага бил най-близко до нея. Той не би повярвал на чудото, а може би тя и имала и особена заповед относно Иосиф, който се изжурвал от небесна подкрепа на своята вяра. Във всеки случай, Божият запис бил да му се открие тайната по съществено начин (Мат. 1:20).

„Са Дева замина – говори св. Ион Златоуст, – защото мисляла, че не ще увери настойника си, като му каже за несомненното дело, а напротив – ще го отори, защото той можел да помисли, че тя прикрива извършено прегрешение. Щом самата тя, като чула за даяната ѝ благодарат, разсъждавала по

човешки и казвала: „Как ще бъде това, когато аз съм не познавам?“ (Пук 1:37), толкова повече би се усъмнила Иосиф. Защото Дева Мария изобило на горност на Иосиф.“ Решава се да ире при своята сродница Елисавета, още повече че и ангелът ѝ бе спомнал за нейното зачатие на старини. И сама разсъждавала: „Не ѝ ли зачеването в старини също така чуждо като възрастеното ѝ от ангела? Кой по-добре ще я разбере и помисли при възникването?“

Бог ѝ посочва и с мисълта ѝ. Сама тя не бе се решила да разкава случилото се. Освен това св. Дева Мария не се били срели праведността и благосъщението на нейната сродница. Настроението на Девата е свято. Тя самата е с тий добротелите и добре разбира кой е в ней-близко лице. Са Дева Мария и Елисавета били първи братовчедки, родени от две сестри. И така дълбоката погребност на Мариното сърце я заставила да тръгне бързо на път за дома на Елисавета.

Ст. 39. И като стана Мария през тия дни, отиде навън във владенията страна, в град Иудин. Проветата Дева е пътувала вероятно с други поклонници, отиващи в тази посока – към Иерусалим. Градът Иудин, за който стана дума, че живеела Елисавета, е според някои малкото селище Юта на 4 часа път от Назарет. Според други обаче, става дума за гр. Херон, където живеели повечето свещеници.

Ст. 40. И влезе в дома Захарии и поздравя Елисавета.

Още с влизането в дома на Захарии св. Дева Мария поздравяла вдъхновеното своята братовчедка. Както св. Дева не знаела нищо за зачеването на Елисавета, прати ангелът да ѝ го открие, така и Елисавета не знаела до тази мигула нищо за неизживаното от Марин.

Ст. 41. Когато Елисавета чу поздравя Марин, промри младенцето в утробата ѝ и Елисавета се изплъни с Духа Светаго. – Раздвижването на детето било не както ставало при другите жени. Каква сила се проявила у тази старост и как е възбуждало движението на детето в утробата ѝ, разбираемо от думите: „Промри младенцето в утробата ѝ“. Дали до този момент Елисавета не е усетила живото дете в себе си и за пръв път го пронавяла тий прамичка? Вероятно зачатването е усетено преди това на св. Богородица и тя го е разказвала на св. Дева Пук, както и за всички случили се нейна околна раждането на Богочовечо. Явява в Божията намеса. Изпълнява се предказанието на ангела към Захарии за Ион: „И ще се изплъни с Духа Светаго още от утробата на майка си“ (Пук 1:15). Раздвижването е станало невъзможно за другите. Над живото човешко същество се проявил Дух Света, за да се покони детето пред идущата Божия майка и носения в нея Божий Сим. Заедно с младенцето се раздвижат и устата на Елисавета и тя започва ерва проговаря към дошлата Дева: „Къде устата ѝ се промвала Дуг. Който ѝ сочи благосъщението между всички други жени и нейния благосъщението плод.“

Следва

Иконом Ив. КОЙДАКОВ

Скарката се двамата дивеси Еленови синове – Горан и Петко – за благодното си явяване. Надухана си тежила думи, хвърляла се като възли един върху друг. Лавнаха селиките кучета, ахнаха съседите, втурнаха се и едвам ги разтърваха. Насъстричани стожка двамата брата един срещу друг и в очите им прамичка светелика. Когато дидо Елен застана на другия свят, остави на момичетата си един черен като гарван кон, една пъкваша сибя като чамки усойен цед, чюдна сибя, чинга дръжка изкусен мадло билие парасил с корвалолта лезери и два сива сокола, две конюшки птици. За туй имане се обиха Горан и Петко.

– Грехата е! – размаха ръце помекдуж им дядо Плен кметат. – От Бога е грехота и от хората е срамота! Още не

МИЛИ ДЕЦА

Братя

е доторица първата свещ над бащината ѝ глава, а вече по-малкото да се третеле за имото му. Да се махавте оторудилете да се разтупите нийкде, дурде настане мря в сърцата ви и разбратете, че сте брята.

Наведожа главни държавите Еленови синове. По-големият, Горан, явяа чинен кон, удари през дълбоките летини ниви, където прасяха златни ръмки и ехтяха пасовете на изжарки с бели ръмички. Прегози полето, навлезе в сенечаста дъбова гор. Спръ до Мхнатното кладенец. Слеев от кон и го пукоша да поща. Наведо се над кладенец, дълго бил студен вода, сетне опити гръб върху налунация дънер на един стар дъб и се загледа към зямвта. Бяла пътека се явяше под тийте дървета. По пътеката пътува една кравака и търкаляше едно зрънце, голямо колкото она на славейче. Но в очето зрънцето падна в една тралничка и мръзката нагръзна се трелеше да го измъкне навън. По едно време та остави зрънцето и тръгна бърже към съседния мравунък. Мина се малко ни много, трудолюбивата гадина отново се плъзна и заплъна към тралничката. Подире ѝ

бързаше друга мравка – нейната сестричка. Двете слизоха длу, подкриваха зрънцето и го изтъркаха задружно към мравунчката. Горан дълго гледа двете мъдри мравучки, а душата му се пролила и очите му се избистриха.

Да видя сега какво стори малкият брат Петко. Като видя, че брат му замина с коня, той грабна соколите си ступица към ливадата. Ливадата шумеше. Петкери като мълчици трепкаха на високата трева. Небето беше тихо и дълбоко. Високо над ливадите летеше един бил орел. Той спомнаха големи обрчи и дъбеше за никое отлъчено от старото крехко гънце – да го грабне и отнесе за гледището орлета. Щом оърца орета, Петко пукоша първия сокол. Княшатата птица се върна кракото стрела нагоре и настина орета. Почете се стрелковен бой между двата хищника. Поурушена яве да кале над зепелните ливеди. По едно време соколът плисна за помощ. Като видя дяволит Еленов син, че negotiation крилат другар чте загине, пукоша и другия сокол. Удариха двамата лавка могъщия цар на въздуха. Заплъзоха с криле. Орелът надиде отчаян писък, остана се да

побегне, но соколите го догониха и свалиха доту. Като махна племеникът орел в зелената ливада. Преди да издъхне, той надигна глава и погледна с тъга към планината, където сега го чакаха гледището орлета. Очите му сплскаха хоруваха:

– Ех, защо си нимих и аз един брят с остър крил и лики криле! Той щеше да ми помогне в неравния бой...

Една сина перпери затрепна над разпереното орлово крило, кача върху едно перо и го наклети.

Петко бързо логати соколката Закарин, който му хиди да брече смят си. Беше му асно като бил ден; на той свят, ако нимаш брят, тръбе да си го най-деш!

Като влезе в бащиния си двор, заваря Горан на прага – чака го.

– Прощавай, бате, за днешното думи, азем чиното татово имане, само не ми се сърди!

И той целуна ръката му за прощане. Горан го помилва по главата:

– Петко, аене нима да се скарваме – рече той, – ще те дам заведо, ще си помагаме един на друг, а кадето ще си подемлю – ще си го делим по братски. И дивотите Еленови синове сърдчено се гретяха.

Ангел КАРАЛИЙЧЕВ

ПРОДЪЛЖИТЕЛ НА ВЪЗРОЖДЕНСКАТА ТРАДИЦИЯ

Драган Н. Драганов – познат на Еленското историческо минало

В личната библиотека на Драган Никифоров Драганов (Драган Николчев Драганов на град Елена на 3 май 1911 г.) се съхранява тълковен Псалтир, печатан между 1740 и 1760 г. при управлението на руската императрица Елизавета Петровна. Сама по себе си книгата е старопечатна рядкост, но за историята на град Елена тя е със значение, защото в нея са запазени летописни бележки из общохристиянската и българската църковна история и малка хроника за семейството на проф. Стефан Савов Бобчев (1853-1941). Драган Н. Драганов е запазил обемистия том, откривайки го сред захвърлени вещи при ремонт на старата къща в Елена.

Връзка с опазването на книгата реликва в непубликуван автобиографичен разказ той осведомява, че по произход прадедите на Стефан Бобчев бил преселници от близкото до Елена село Руковци, наричано така по името на Гурбан с прозвище Рухо, което произлязло от „руфос“ („червеникав“). От своя страна Рухо бил потомък на бегълци от Чирковия, напуснали родното си място след въстанието в 1688 г. Присъстието на Псалтиря от 1740-1760 г. в Бобчев дом е свидетелство за вниманието на рода към книжното и църковно знание. В връзките са отбелязани българските святици от Кирил и Методий до загинали мъченици от XVIII-XIX в., като Георги Краковски през 1515 г. в защита на християнската си вяра. Еленският гласостор достатъчно начетен и запазен с подизаните на мъченици за християнството, споменаван например Игнатий Старагорски, пострадал през 1814 г., Дамаск Габровски, замъчен през 1771 г., Никита българин от Албания, убит от турците през 1808 г.

Заедно със свидетелствата и за други общохристиянски и български църковни дейци, извадени са като строители на религиозния живот в България и околните земи, краткият еленски летопис представя местното общество от XVIII-XIX в. в волонтерска светлина и с ясно изразено народностно българско чувство. Достатъчно е да се припомним, че през 1784 г. в Елена преживява от Софронияния пресис „История славянобългарска“ на Пансий Александрийски местният свещеник и учител Дойно Граматик. Впрочем по изрещаване за него също се помни, че бил поетомък на преселници от Западна България, намислил убежище в Еленския балкан при размирния XVII в. Разбираемо е, при наличието на подобен факт, защо родените в началото на XIX в. синове на тамошния селянин Стоян Михайловски (Дочочо) – бъдещият митрополит Иларион Макароневски и брат му Никола – са с редка външнообразна българя на своето време, защо турк се радва да създава Даскалоуничната и своята „Старобългарска граматика“ именивши учител Иван Н. Момилович.

По своему продължител на възрожденската културна традиция с Драган Н. Драганов. В неговия личен архив се съхранява много документи за миналото на град Елена, сам той е издирил началото и разклоненията на своя род и на много видни еленски фамилии. Тези издирвания той е оформил в отделни томчета, илюстрирани с много снимков материал. Авторът е разказал с подробности и личния си живот в Елена и София, обрнал е внимание на любовните собствени имена, като например „Краса“, средено в съчиненията на писателите Петко Ю. Тодоров и Иван Кирилов, а също и в летописните бележки на Псалтиря.

Към Катисмата митрополитско се е обрнал, за да проуча нейните приписки Негово Високочестенство Трапезицкото епископ Иларион, също роден в Елена. Според него в Елена и Еленско са опазени много знаци за християнското благочестие на българите от тази покрайнина. Свидетелство в този смисъл са археологическите останки край църквата „Преображение Господне“ в село Марна (изучени през 1898 г.), откритите в родом майката на епископа. Така двамата връстници продължават и в сегашната си почтена възраст книжовните патристични традиции на селянини от епохата на Възраждането.

Костатина МЕРЧЕР

ПОЕМАТА НА ПОП ГРУЙО ТРЕНЧОВ “ЗАПИСКИ ПО СРЕДНОГОРСКОТО ВЪСТАНИЕ”

Вече 60-годишен поп Груйо решил да запази за поколенията своите спомени за славната Априлска епопея. През 1897 г. написал 248 страници от обикновени ученически тетрадки, в които в стихотворна форма разказва за подготовката и хода на Априлското въстание в IV-ти Панагорски революционен окръг, за неговото жестоко потушаване и за страданията на въстаниците по затворите и в заточение.

След смъртта на поп Груйо през 1908 г. поемата му „Записки по Средногорското въстание“ останала на съхранение у неговия внук Делчо Иванов Оливеров, син на дъщеря му Иван. През втората половина на 30-те години писателят Звезделин Цонев посетил с. Бана и се запознал с този внук, който му подял ръкописа с цел да бъде публикуван. Цонев подготвил поемата за издаване, като написал и цяло изследване за поп Груйо и неговото участие в Априлското въстание. През 1940 г. двете неща, обединени в една книга, били отпечатани с помощта на Панагорското свещенческо братство в 3000 тираж в печатницата на С.М. Стойков в София. Шест години по-късно Зв. Цонев предложил на Св. Синод да откупи ръкописа на поемата за нуждите на Църковния музей. С решение на Св. Синод от 28 юни 1946 г. върнатата поема била откупена за 20 000 лв.

Съчинението на поп Груйо, което представлява поема за Априлското въстание, е доста наивно и далеч под достоинствата на една таква поетична творба. Фактически авторът се е опитал да разкаже в мерена реч, на тогавашния говорим в с. Бана, език своите преживявания от участието си във въстанието от 1876 г. „Поемата“ (в кавички) представлява най-вече интерес като спомена на очевидец и участник в едно значимо историческо събитие. На места се забелязват доста сполучливи поетични отклонения, които обаче са измиствани от поемата „Горски пътник“ на идеолога на националносободобителното ни движение Г.С. Раковски.

Публикацията на поемата, която през 1939 г. е направил Зв. Цонев, страда от някои твърде съществени грешки и пропуски. Ето защо въз основа на оригинала на поемата подготвихме ново издание, което под заглавие „Записки по Средногорското въстание“ излезе от печат през 1993 г. с помощта на Университетското издателство и Военноиздателския комплекс.

Ето някои извадки от поемата на поп Груйо:

„Защото Бенковски копирчениската работата като разбрал
Той върната пушката, винчестера дръзнал.
Бенковски две-три пушки хвърлил,
На цялото население в Луки известил.
От пушките проект като зачука,
Вончи до един се въоръжила.
Към чаршията и коняка припнаха,
От турците кого, где срещнаха и стинаха,
Тях вси до един ги избиха.“

Бенковски от Иван Тутев излезе
И главното сърмено знае изнесо,
На чаршияката юргия знамето заби,
И въстанието ливо провъзгласи.
Априлският наместник п. Лука от църквата излезе
и със скорост златния кръст при знамето занесо.

Бенковски сега велелгосно винка:
„Дре в поп Груйо? Къде се дна?“
В сщци час поп Груйо стина,
От наместника кръста взема.
Сега заради затворничката коняка обидиха
И отива селото пътищата завариха.

Поп Груйо от наместника кръста като взема
и в сщци час конит си възседна,
И в сщцото време 30 дружи дружина събра.
Саблята си изгърна и пред дружината с
посен тръгна,
За в родното си село Бана отива,
Колгасъ Алмед ага да лови,
В селото по драчкото време стигнал,
А Алмед ага три дни там бега!

Поп Груйо и дружината му в селото се запориха,
Цялото население се събраха,
Поп Груйо и дружината му срещнаха,
И в ръката му златния кръст целуваха.
Целването на кръста свършиха,
Жени, деца по домовете си отидоха.

Предателите в дружинка прави стояха
И други още мисина събрали се бежа,
Който любоституваха Лука да следат,
Как щат сега поп Груйо да загубят.
В дружинка отделила став бежа,
До която изобщищата сами стоеше,
И пред дружинка двама манафи на стража стояха,
Който на поп Груйо като кучета му се ржежа.

Поп Груйо помежду тях пройде
Без да им никаква чест отпаде,
И в дружинка без да отпаде чест мина,
И право в стагта при изобщищата влезна.
На изобщищата се малко помъкни и изгърнаха,
И тези съблещието му изговориха:
„Събашия, тия, които идат след мене,
Винчакта тахна вина е у мене!
Аз съм политически престъльник,
Ти си царски стотник и чиновник.
Тебе ти и саблята в ръката –
И аз сам си пропрекнах главата,
Който щеш с мене прави,
Дружината и децата ми освободи!“
Изобщищата казва: „Поклонна глава сабля не сече,
И друго няма какво повече да ти река!“

Ст.млс. Христо ТЕМЕЛЦИН

ПОП ГРУЙО ТРЕНЧОВ
**ЗАПИСКИ
ПО СРЕДНОГОРСКОТО
ВЪСТАНИЕ**

УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО
«С. КЛЕМЪНТ ОФИЦИН»
ВИОННОИЗДАТЕЛСКИ КОМПЛЕКС
«С. ТУТЕВ ПОВЕДОУЩИТЕЛ»

ПОВЕДОУЩИТЕЛ
ТРЕНЧОВ

АДРЕС НА РЕДАКЦИЈАТА

СВ. СИНОД, София – 1090
ул. „Оборице“ №4
тел. 87-56-11; факс 87-02-89

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Банковата сметка на Синодалното издателство на БПЦ

КРЕДИТНА БАНКА – А.Д. код 680 96 801
сметка 100 022 4110

АБОНАМЕНТ ЗА 1996 г.
12 месеца – 500 лв. 6 месеца – 250 лв.
3 месеца – 125 лв. 1 месец – 42 лв.
Цена на един брой 10,00 лв.

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА

„Църковен вестник“ и сл. „Духовна култура“ за 1996 г.
Годишният абонамент за „Църковен вестник“ е 500 лв.,
а за списание „Духовна култура“ е 200 лв.

Молите сумите да се изпратят с пощенски запис,
в който да се изпише точният адрес
и пощенският код на получателя!